



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbøndelseskrift

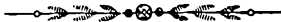
til

den offentlige Examen

i

Rolding lærde Skole

i Juli 1850.



Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Dvigt, Bog- og Bodestrykker.

Indbydelseskrift

til

Den offentlige Examen

i

Rolding lærde Skole

den 20de—30te Juli 1850.

-
1. De vocibus et locis quibusdam in lexicis vulgo minus recte tractatis. Scr. C. F. Ingerslev.
 2. Skolefterretninger. Af Rector Prof. Ingerslev.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Øbst, Bog og Bodestrykker.

Badstuestræde Nr. 124.

I.

**De vocibus et locis quibusdam in lexicis vulgo
minus recte tractatis.**

Scripsit

C. F. Ingerslev,
Art. Mag.

In exarando Lexico quod dicunt Latino-Danico nuper a me edito incidi in verba aliquot, quæ vel omnino in lexicis minus accurate tractata viderentur vel in locis quibusdam minus recte explicata. Quum “in lexicis” dico, intelligo ea, quæ in Germania et apud nos quoque in maximo usu sunt, Freundii, Kärcheri, Georgii, Muehlmannii*), denique Arnesenii nostri, viri doctissimi. Quæ de eiusmodi verbis aut locis observavi, eorum hic partem aliquam cum lectoribus communicare institui, vel quia eo rationes proferentur quibus adductus in illis explicandis a prioribus discessi, vel quia fieri potest, ut illis viris doctis auctoribus alii quoque porro in eadem falsa interpretatione versentur; quod ne fiat, brevi admonitione efficere studui.

Admolior. In lexicis huic verbo tribuitur significatio *intrans.* aliquo contendendi (*irgendwohin streben, sich anstrengen um irgendwohin zu gelangen*). Affertur tamen modo unus eius generis locus, Plaut. Rud. 3, 1, 6:

*) Quamquam hic liber, supra quam meretur a quibusdam in Germania laudatus, in omnibus fere Freundium pæne dicam pedissequi ritu sequitur, ut et bona et mala cum illo communia habeat

“Ad hirundinis nidum ascensionem ut faceret visa est vulpes admolirier”, ubi verbis ad *hir. nid.* jungitur infinitivus *admolirier*. Sed facilius et simplicius illa verba ita interpreteris, ut jungantur ad *nid. hir. asc. ut fac.*, verbumque *admolirier* explicetur “contendere, operam studiose dare”, ut vim verbi simplicis augeat quemadmodum *annitor* cum vi dicitur pro simplici *nitor*.

Adigo. Formulam *adigo aliquem arbitrum* Freundius*), interpretatur *Jemand als Schiedsrichter herbeiholen*, quum, ut constat, significet: aliquem ad arbitrum ire, causam dicere cogere. Ex tribus Ciceronis locis, in quibus hæc locutio reperitur, duo, Cic. Off. 3, 16, 66 et Rosc. Comoed. 9, 25, aliam interpretationem nequaquam admittunt; tertius locus, Top. 10, 43 (“finibus regundis adigere arbitrum non possis”) eadem ratione interpretandus, ut objecti quod dicunt loco intelligatur v. c. “eum quicum controversia est”.

Alienus. In loco Sallustii Catil. 37 init. (Neque solum illis mens aliena erat quibus etc.) lexicorum auctores Herzogium secuti hoc adjectivum interpretantur *afsendig, wahnwitzig* (*Schwindelgeist* Kärcher), ut sit i. q. alienata. Nulla autem videtur esse causa, cur hoc uno loco nova vis huic adjectivo tribuatur, quum hic quoque aptissime intelligatur *inimica, iniqua, ungunstig, fjendtligsindet*: id adeo melius convenit totius loci rationi, quum de tota plebe dicatur nec ea facile animis tam vehementer concitatis esse dici posset.

Alluceo. Freundius solus huic verbo significationem activam tribuit uno loco, Plaut. Pers. 4, 3, 46:

*) Muehlmannium non intelligo qui dicit esse i. q. arbitrum agere *verklagen*.

“tibi fortuna faculam lucrificam allucere vult” (vertit enim: *günstige Gelegenheit zu etwas darbieten*). Est autem eodem modo quo alibi intransitive dictum, quum *faculam l.* sit pro subjecto quod dicunt verbi *allucere*.

Afferre manus. Quum hæc verba alias significant i. q. vim afferre alicui (*lægge voldsom Haand paa En*), quemadmodum etiam *affero mihi manus* dicitur = me ipse interficio (Planc. apud Cic. Fam. 10, 23), Freundius ceterique aliam et contrariam significationem horum verborum apponunt, *opem ferendi, auxilium præstandi*, et ad locum Cic. Verr. 2, 1, 26 provocant (alius enim locus a nullo eorum laudatur). Narratur ibi de tumultu et rixa in domo Philodami orta, quum Rubrius, minister libidinis Verris, in hospitio apud eum collocatus postulasset, ut filia eius in convivium adduceretur. Tumultus ille, vim parantibus comitibus Rubrii, defendentibus servis Philodami, ita describitur: “Iactatur domi suæ vir primus et homo honestus. Pro se quisque manus affert: aqua denique ferventi Philodamus perfunditur”. Nemo non videt, verbis *pro—affert* non indicari auxilium Philodamo ab ullo latum, quare narratio de injuriis ei illatis (eo enim pertinent et quæ antecedunt et quæ sequuntur) incommode turbaretur, sed ea quæ his verbis significantur esse partem contumeliarum ei illatarum.

Crassus. Ovid. Amor. 3, 6, 8 (Amnis . . . Nunc ruis apposito nivibus de monte solutis, Et turpi crassas gurgite volvis aquas) *crassæ aquæ* minus recte intelliguntur aquæ pluvii et nive soluta tumentes, auctæ, *stark angeschwollene Wasser*; et Doederlein Synonym. I, 20 et III, 323 hoc loco utitur ad confirmandam sententiam suam de adj. *crassus* a verbo *crescere* deducendo. Falso, opinor; et rei ratio et adj. *turpi*, quod versu sequente adjicitur,

ostendit, *crassæ* hic significare *turbidæ*, *turbatæ*, *plumret*, *unrein*, quemadmodum quum pro adj. *densus* jungitur substantivis *aër*, *nebula*, simile.

Circiter. Mire Freundius, Georgius et Arnesenius noster negant *circiter*, ubi vocibus tempus indicantibus jungatur, esse præpositionem: “ablativum vel accusativum qui adjiciatur ex ea non pendere, quemadmodum quum verbis *ante* et *post* adjiciatur”. Qua ratione autem accusativus ille (nam de locis, ubi ablativus est, nemo repugnabit), nisi a præp. *circiter* pendere velis, explicandus sit, non addunt nec facile quis dixerit: vid. v. c. Cic. Att. 2, 4, 6: “Nos circiter Kalendas aut in Formiano erimus aut in Pompeiano”; Sall. Cat. 17: “Circiter Kalendas Junias primo singulos appellare”. Neque aliam esse rationem locorum constat, in quibus accusativus talis præpositionibus *ante* et *post* adjiciatur.

Decimus. Tanquam peculiaris significatio apud poetas usurpata huic vocabulo in lexicis tribuitur notio magnitudinis et amplitudinis, ut sit i. q. *magnus*, *amplus*. At hoc in re, non in vocabulo inest. Scilicet “erat vetus apud Romanos opinio, e nonnullis rebus decimam quamque esse maximam. *Decumana ova* dicuntur et *decumani fluctus* [apud Festum; addo *decumana scuta* item ab eodem commemorari], quia sunt magna: nam et ovorum decimum maius nascitur et fluctus decimus fieri maximus dicitur”. Loers ad Ovid. Met. 11, 530. Ita esse ex locis ipsis apparebit, quum nusquam simpliciter *decimus* pro *magnus* dicatur, sed semper adsit propria vocis significatio: ita. v. c. Ovid. l. c. dicitur: Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ (eadem sententia aliis verbis effertur Ovid. Trist. 1, 2, 50: Qui venit hic fluctus, fluctus supereminet omnes: posterior nono est undecimoque prior. Cfr. præterea Sil. Ital. 14, 121.

Val. Flacc. Arg. 2, 54. Lucan. Phars. 5, 672. Fortasse tamen hinc factum est, ut adj. *decumanus* antiquitus simpliciter pro *ingens* diceretur, vide locum Festi supra allatum et *decumanum acipenserem* Lucilii apud Cic. Fin. 2, 8, 24.

Dissociabilis. Hoc adj. duobus locis exstat: Tac. Agr. 3: "Et quamquam primo statim beatissimi seculi ortu res olim dissociabiles miscuerit, principatum et libertatem", recte intpp., 'quæ sociari et conjungi non potuerunt', *uforenelige*; at Hor. Od. 1, 3, 21: "Nequidquam deus abscidit Oceano dissociabili terras" intpp. *dissociante*, *separante*, *adskillende*. Puto hoc quoque loco fere eandem atque priore significationem adesse: Oceanus mihi *diss.* dictus videtur, quia jam cum ceteris mundi principiis in antiquum chaos confundi non posset.

Enim. In hac particula explicanda sequuti sunt Handium, Turs. 2, p. 374 sqq., qui triplicem eius vim esse statuit, expositionis, comprobationis, asseverationis, ut significet *nemlig* — *nehmtlich*, deinde *thi* — *denn*, tum *isandhed*, *vistnok* — *allerdings*, *freilich*, *sicherlich*. Recte, opinor, alii jam olim (Ramshorn *Gramm.*, Schütz *Doctr. Partt.*, Kühner *Gramm.*, Beier ad Cic. Off. 1, 9, 30) negaverunt, hanc particulam significationem asseverandi et affirmandi habere: in omnibus locis, quos ad hoc probandum afferant, causam afferri sententiæ non diserte expositæ sed in verbis ipsis non obscure latentis et ipsa transitionis celeritate orationisque vi indicatæ. Longum est omnes locos persequi: videamus aliquot, ut appareat, quomodo res ab Handio tractata sit. Primum in hac re non satis accurate egisse mihi videtur, quod ad significationem, quam primam posuit, expositionis (*nemlig*) retulit non paucos locos, in quibus hanc particulam causam rei indicare comproba-

tionisque vim habere apertum est et ab ipso dicitur (in plerisque illorum sane apte verti potest *nemlig*, ideo autem quod hæc particula, quum lingua nostra tum Germanorum, et ipsa causam indicat). Sunt eius generis præter multos alios hi loci: Cic. Tusc. 1, 13, 30: "Multi de diis prava sentiunt: id enim vitioso more effici solet; omnes tamen esse vim et naturam divinam arbitrantur". Manifestum est, Ciceronem non uberius exponere et illustrare sententiam præcedentem, sed causam afferre, cur multi de diis prava sentiant. Item Cic. Off. 3, 13, 57: "Non igitur videtur nec frumentarius ille Rhodios, nec hic ædium venditor celare emptores debuisse. Neque enim id est celare quicquid reticeas sed etc.". Ubi Handius: "non est supplendum *non celare debuisse sed reticere*; sed additur argumentum, quo verbum celare recte positum esse appareat". Verum hoc idem est ac si dicas, causam eius quod præcedit hac particula indicari: est autem hoc non id quod verbis ipsis continetur, sed sententia fere hæc: "merito diximus *celare*"; non est enim celare idem quod reticere sed etc. Cic. Tusc. 2, 24, 58: "Sumus enim natura, ut autea dixi (dicendum est enim sæpius), studiosissimi honestatis"; quem locum Handius ipse recte explicat, quum causam referri Wopkensium (Lectt. Tull. p. 89) secutus dicat. Plaut. Mil. 3, 2, 20: **Lu.** "Di me perdant, si bibi, si bibere potui". **Pa-** Qui jam? **Lu.** "Quia enim absorbu". Non uberius exponuntur et illustrantur præcedentia, sed causa eorum affertur, cur non *bibi* sed *absorbui* dicendum esset. — Differentiam (plura enim afferre piget) videas, si alios locos compares ab Handio recte ad hoc genus relatos: quorum tres indicasse sufficiet. Cic. Div. 1, 37, 80: "Atque etiam illa concitatio declarat vim in animis esse divinam. Negat enim sine furore Democritus quemquam poetam magnum esse posse".

Ubi Handius recte vidit, verbis *Negat* etc. contineri expositionem et diligentiorē definitionem illius concitationis, de qua ante dictum est, huncque *furorem* esse i. q. *concitationem* illam, quasi dixisset Cicero: illa concitatio de qua Democritus dicit quam *negat* etc. Cic. Div. 1, 6, 11: “Nihil, inquit, equidem novi nec quod præter ceteros ipse sentiam. Nam quum antiquissimam sententiam tum omnium populorum et gentium consensu comprobata sequor. Duo sunt enim divinandi genera”. Adjungitur expositio ipsius sententiæ antiquissimæ etc. Cic. leg. Man. 2, 6: “Primum mihi videtur de genere belli, deinde de magnitudine, tum de imperatore deligendo esse dicendum. Genus est enim belli eiusmodi” etc. Qualecunque erat genus belli, de eo dicendum erat: imo his verbis non affertur caussa, cur de illis rebus dicendum esset, sed uberius exponuntur res ipsæ.

Sed ad rem propositam redeamus. Diximus, enim nunquam simpliciter affirmandi vim habere, sed in locis, quibus alii hoc volunt, notionem causalem semper adesse, quæ ad sententiam non diserte expressam sed ex præcedentibus facile procedentem referenda sit. Videamus exempla aliquot. Cic. Off. 1, 39, 139: Cicero postquam id quoque dicendum esse significavit, qualem hominis honorati et principis domum placeat esse, adhibendamque commoditatis dignitatisque diligentiam, exemplis Cn. Octavii et Scauri utitur, quorum illi honori fuisse dicit, quod præclaram ædificasset in Palatio et plenam dignitatis domum, quæ suffragata domino ad consulatum putaretur, hic illam domum demolitus accessionem ædibus suis adjungeret, postea autem in domum ita multiplicatam non repulsam solum referret sed ignominiam etiam et calamitatem; pergunt deinde: “ornanda est enim dignitas domo, non ex domo tota quærenda” etc. Si enim tantummodo asseverandi vim haberet, ut esset-

profecto, nullus nexus esset inter præcedentia et hanc novam sententiam absolutam, nec exempla allata tum ad hanc quidquam pertinerent. Imo indicatur causa, cur illis exemplis usus sit; usus enim est ad illustrandum quod jam generali sententia exponitur. Sententiarum nexus fere hic est: dignitatis ratio habenda, sed in hac re modus observandus rectaque via tenenda, faciendumque non ut Scaurus sed ut Cn. Octavius fecit: ornanda etc. Liv. 31, 7, 12: “Hæc vos, si Philippus in Italiam transmiserit, quietura aut mansura in fide creditis? Manserunt enim Punico postea bello. Nunquam isti populi — a nobis non deficient”. Ubi minus commode vertit Handius *sie blieben allerdings*. Affertur his verbis ironice causa, cur nonnulli eos in fide mansuros crederent ipseque se eorum sententiæ se adungere ironice diceret. Item Cic. Arch. 5, 11. Cic. Div. 1, 54, 123: “(Quum Critias) respondisset, in agro ambulanti ramulum adductum, ut remissus esset, in oculum suum recidissee, tum Socrates, non enim paruisti mihi revocanti, quum uterer qua soleo præsigitione divina”. Patet, opinor, admodum ineptam hic esse simplicem affirmationem (Handius explicat *igitur, re vera*), afferri autem a Socrate causam cur Critias oculo læsus esset, quasi dixisset: non miror, tibi istud accidisse, vel similia. Non minus inepte Ovid. Met. 1, 597. “Ne fuge me (fugiebat enim)” Handius scribit “Ne fuge me. Fugiebat enim”, et oppositionem sententiarum inesse dicit. Imo verbis “fug. en.” simpliciter additur causa moniti præcedentis. De locis Cic. Off. 1, 9, 30 et Cæs. Bell. Gall. 5, 7 vid. Beierum ad Off. l. c. recte explicantem. Cic. Verr. 1, 9, 25: Nam accusandi mihi tempus mea causa datum est, ut possem oratione mea crimina caussamque explicare. Hoc si non utor, non tibi injuriam facio sed de meo jure aliquid et commodo detraho.

Causam enim, inquit, cognosci oportet". Referuntur hæc verba manifesto ad sententiam adversarii animo obversantem: "injuriam tamen facis" vel similia. Cæs. Bell. civ. 2, 52: "An vos, incertâ victoriâ Cæsarem secuti, dijudicata jam belli fortuna victum sequamini, quum vestri officii præmia percipere debeatis? Desertos enim se ac proditos a vobis dicunt etc." Handius dicit, nihil omissum esse sed verendum *allerdings*, *freilich sagen sie*. Recte hoc quod ad sensum attinet; sed refertur particula ad sententiam cogitatione interponendam hæc fere continentem: "objiciunt certe illi aliquid" vel "volunt id certe illi", vel similia. Similiter de reliquis omnibus locis judicandum statuo, in quibus huic particulæ vim affirmandi et asseverandi tribuerunt.

Fere. Hæc particula in lexicis inter alia ita adhiberi dicitur, ut id indicet, ad quod res aliqua prope accedat, cui similis sit, significetque *just*, *netop*, *ganz*, *gerade*, *eben*. Primum hæc inter se parum conveniunt: nam verba Danica et Germanica, quibus particulam Latinam reddunt, non id significant, rem ad alteram prope accedere eique similem esse, sed rem ipsam idque quod eam contineat intelligi indicant; et si nihil amplius quam rem ad alteram prope accedere significaretur, res eo rediret, ut non nova, quemadmodum volunt lexicorum auctores, significatio existeret sed primaria tantum vocis notio (*omtrent*, *ohngefähr*), hic quoque adesset. Sed hoc volunt, in locis illis, quos haud paucos collegit Handius (Turs. 2, 692 sqq.), particula indicari id quod plerumque particulis *potissimum*, *maxime*, *omnino* vel pronomine *ipse* significatur; intelligi igitur non sententiam cum dubitatione quadam et cautione, ne quid justo maius dicatur aut nimis certo affirmetur, enunciata, sed affirmationem totius ipsiusque de qua agitur rei. Verum falso hoc dici mihi videtur. Locorum illorum

omnium ea ratio videtur, ut in aliis eorum hæc particula significet i. q. *ferme ontrent**), *næsten*, *ohngefähr*, in aliis i. q. *plerumque*, *i Almindelighed*, *for det Meste*; *gewöhnlich*, *meistens***); et res eo redire videtur, ut, quum in reliquis locis significatio illa, quam falso particulae tribui diximus, per se nec inepta nec ob sensum rejicienda sit, non tamen admittenda, quia aptior et vera est alterutra ex significationibus duabus, quas supra attulimus quæque ad communem vocis usum pertinent, in quibusdam eorum significatio illa, de qua disputatur, minime apta sit. Ita Cic. Off. 1, 18, 61 (“Declaratur autem studium bellicæ gloriæ quod statuas quoque videmus ornatu fere militari) Handius et Freundius vertunt *in ganz militärischer Tract*, quasi apud Romanos utique oratus ex parte tantum mili-

*) Eius generis inter alios hi loci sunt, in quibus Freundius vertit *ganz, eben*: Liv. 36, 7, 1. Quum circa hanc fere consultationem disceptatio omnis verteretur. Item Liv. 1, 40, 1. 3, 24, 7. 37, 20, 3. Hor. Sat. 1, 3, 96: Quis paria esse fere placuit peccata. Cic. Rep. 3, 29. Etsi nobis, qui id ætatis sumus, evigilatum fere est, tamen etc. Sæpe adhibetur *fere* addito verbo negante, ubi significatione non admodum mutata Danice reddi potest *just, synderligen, letteligen*: Quintil. inst. 6, 3, 82: in se dicere non est fere nisi scurrarum. Cic. Att. 7, 6, 1: De republica valde timui: nec adhuc fere inveni qui etc. Cæs. Bell. Gall. 5, 53, 5: Neque ullum fere totius hiemis tempus sine sollicitudine Cæsaris intercessit. Similiter Liv. 30, 24, 7. 37, 20, 3. Ter. Heaut. 1, 1, 69. Hec. 3, 1, 32. Plaut. Bacch. 3, 2, 4: et in omnibus locis ab Handio sub num. 9 allatis.

**) Cic. Læl. 1, 2: In eum sermonem illum incidere, qui tum fere multis erat in ore. Freundius vertit *damals gerade*; imo est i. q. *vulgo*, *i Almindelighed*. Cic. Fin. 1, 6, 18: Epicurus autem, in quibus sequitur Democritum, non fere labitur; est *i det Hele ikke, i Almindelighed ikke, in Ganzen nicht*. Item Tusc. 1, 17, 38: Rationem illi sententiæ suæ non fere reddebant, nisi quid erat numeris aut descriptionibus explicandum.

taris aut non militaris esse posset; est i. q. *plerumque*, *for det Meste*: nam inde declaratur studium bellicæ gloriæ Cicerone iudice, quod pleræque statuæ ornatu militari cernerentur. Cic. Acad. 2, 32, 102: "Scripsit igitur his fere verbis". Ubi Handius: quo sensu hæc accipi debeant, verba sequentia ostendunt: "sunt enim mihi nota propterea quod etc.". Vult enim significare *netop disse, eben diese*. Sed locus ipse contrarium docet; rem enim et sententiam accurate (ut nos quum *netop, eben* dicimus) supra indicavit Cicero, quum eadem ("quemadmodum eadem dicantur a Clitomacho") dixit, de verbis minus definite locutus est, quoniam non ipsa verba oratione directa, ut aiunt, affert sed tantum sententiam oratione obliquâ exponit. Itaque in verbis Clitomachi exponendis aptissime et pæne necessario addit *fere, omtrent, ohngefähr*. Eodem modo particula hæc adhibita est Liv. 1, 15, 6; Cic. Nat. Deor. 3, 39, 93; Fam. 12, 5, 8 et omnino in reliquis locis ab Handio allatis, ubi pronomini hic jungitur. Cic. Verr. 3, 5, 10: "Nunc tractare causam instituimus frumentariam, quæ magnitudine injuriæ fere criminibus ceteris antecellit". Zumptius recte intelligit *pæne, fast, næsten*; Handius parum apte explicat *perquam, valde*, quod contra sententiam Ciceronis est remque nimium auget.

Forte. Volunt hoc verbum significare non solum *casu, tilfeldig, af en Hændelse, von Ungefähr*, sed in indicanda re incerta esse i. q. *fortasse, mauskee, vielleicht*, nec solum particulis *si, nisi, ne* ita jungi (ubi plerumque commode ita verti potest, etsi notio illa sola vera subest), sed communiter ita adhiberi. Verum ex locis, qui ad hoc probandum afferuntur, Plaut. Bacch. 1, 1, 47 præcedit part. *si*; Cic. Off. 2, 20, 70 pro *in uno illo aut forte in liberis eius* etc. nunc recte editur *aut si forte*, quemad-

modum hæ duæ particulæ sæpius (pro Mil. 38, 104) absolute, nullo verbo sequente, interponuntur; Cic. Att. 10, 12, 5 totus locus corruptus est; in locis Quintilianeis (Inst. 9, 4, 49; 2, 4, 35; 7, 3, 20; 5, 10, 122) non necesse est a vulgari sign. *tilfældigviis* etc. discedere; Hor. Epod. 16, 15 ("Forte quid expediat communiter aut melior pars Malis carere quæritis laboribus" etc.) adest conditionalis notio, quum pro *si forte* dictum sit (vid. Orellium).

Immemor. Reliqui, excepto Kärchero, huic adjectivo tribuunt significationem passivam, ut sit i. q. oblivioni traditus, *forghemt*, *vergessen*, et uno loco, Ter. Andr. 1, 1, 17 (Istæc commemoratio Quasi exprobratio est immemoris benefici) ita adhibitum esse volunt. Potius autem genitivus *benefici* ab adj. *immemoris* regi mihi videtur, et verba significare: quasi exprobratio in eum facta qui beneficii oblitus sit (ita Eugraphius et Donatus ad l. c.). Sane genitivus, qui nomini *exprobratio* adjicitur, in reliquis locis rem, quæ exprobratur, non hominem, cui exprobratur, indicat et indicare debet (id enim fert rei natura); sed Terentium hoc quoque sibi sumpsisse crediderim, ut præter consuetudinem ita loqueretur.

Insuesco. Apud Freundium et Arnesenium hoc verbum Dativo plerumque junctum etiam præpositioni *ad* jungi dicitur: ita enim apud Liv. 5, 6, 1 adhibitum esse. Si vero accuratius lotum tocum inspicias, præpositionem *ad* videas minime ad verbum *insuesco* pertinere sed ad *intererat*, et significare *quod attinet ad*, *i Henseende til* (si rationem habeas disciplinæ militiæ). Verba hæc sunt: "Si me Deus fidius ad hoc bellum nihil pertineret, ad disciplinam certe militiæ plurimum intererat, insuescere militem nostrum non solum parata victoria frui, sed, si res etiam lentior sit, pati

tædium et quamvis seræ spei exitum exspectore". Vides, verbum *insuescere* pertinere ad duos qui sequuntur infinitivos *frui* et *pati*, id quod sensus loci necessario postulat.

Invidus. In nullo, quod quidem ego viderim, lexico ratio habita est loci Hor. Epp. 1, 15, 5 invidus ægris*), ubi vulgaris significatio *misundelig*, *neidisch* apta non est. Imo significat *iratus*, *succensens*, *ærgertig*, *fortrydelig paa*, *misvergnügt mit***), quemadmodum sæpe subst. *invidia* adhibetur pro odio, ira.

Impluvium, Vulgo K. O. Müliero (Etrusk. 1, 256) auctore inter *compluvium* et *impluvium* hoc discrimen esse dicunt, ut illud significet medium spatium apertum inter ædificia***), quibus constabat domus, per quod deflueret imber, hoc lacum (*Bassin*) sub compluvio, in quem deflueret. Sed hac ratione differre non posse verba, apertum est, idque sane corrigendum in lexicis: ostendunt hoc loci complures (Plaut. Mil. gl. II, 2, 18. 3, 16. 3, 70. Ter. Eun. III, 5, 41. Phorm. IV, 4, 27), ubi aliquis *per impluvium* vel despiciere vel descendere (decidere) dicitur. Nisi hæc vocabula ab initio fortasse diversa significasse (quod ob præpositionem diversam credibile videtur), post autem promiscue de toto spatio aperto (o: de medio cavædio) usurpata esse statuas (quod quidem verum puto), hoc forsitan discrimen statuendum sit, ut *impluvium* significet locum apertum, *compluvium* partus prominentes sive

*) Sermo est de Bajis querentibus, sulphura et murteta sua contemni ab ægrotantibus, quorum plerique aqua frigida lavari inciperent.

***) ὑφορῶν, *seende skjevt til*.

****) Utrum in cavædio an in atrio hoc esset, nihil interest in hac quidem re: ceterum cavædium et atrium diversa esse cum Bekkero censeo.

oras extremas tecti ædium circumjectarum, per quas imber in impluvium deflueret. Ita fere Bekker Gall. 2, 182.

Renuncio. Constat, hoc verbum sæpius esse fere i. q. rejicere, repudiare, nolle re aliqua amplius uti, et reddi *opsige*, *aufkündigen*, *aufsagen*, illaque ratione dici et *renuncio alicui hospitium*, *amicitiam* et apud recentiores *renuncio officio*, *vitæ* = *opgiver*, *frasiger mig*. Sed nescio quo modo factum sit, ut in recentioribus lexicis eodem modo explicetur locus Ciceronis minime huc perti- nens, de Or. 1, 53: “Nemo ingemuit . . . pedem nemo in illo iudicio supposit, credo ne Stoicis renunciaretur”. Loquitur ibi Cicero de iudicio P. Rutilii, hominis philoso- phiæ Stoicæ dediti, qui, quum alios reprehendisset, quod misericordia excitanda præsidium sibi quæsivissent, tum ipse repetundarum accusatus “non modo supplex iudicibus esse noluit, sed ne ornatus quidem aut liberius causam dici suam quam simplex ratio veritatis ferebat”. Adjicit deinde jocose, videlicet hoc ita factum esse, ne Stoicis nunciaretur, narraretur, si homo præceptis eorum deditus ita se defendi passus esset, quasi mortem vel dam- nationem etc. malum putaret omni ratione fugiendum; Stoicos enim talia vituperaturos fuisse haud dubie. Vides, opinor, hanc interpretationem quum esse facillimam et simplicissimam tum communi verbi usui convenire.

Suggredior. Uno loco, Tac. Annal. 4, 47 (Quidam audentius visebantur, quos dux Romanus acie suggestus haud ægre pepulit), hoc verbum transitive, ut dicunt, adhibitum significare volunt *adoriri*, *angrube*, *angreifen*. Sed nemo non videt, opinor, hoc sine causa dici et accusativum *quos* pendere a verbo *pepulit*, non a part. *suggestus*, quod verbum hic, ut alibi, habet signi- ficationem intransitivam sensim accedendi, propius adeundi.

Superjacio. Liv. 10, 30, 4 (Superjecere quidam augendo fidem*) dicunt hoc verbum significare *præter modum augere, overdrive, übertreiben*. Rectius interpretari mihi videor jungens *sup.* cum *accus. fidem* et ad *augendo* intelligens *numerum militum*: ita *superjacere fidem* dictum erit pro eo quod usitatius est *superare fidem, overskride det Troværdige, die Grenzen der Glaubwürdigkeit überschreiten*. Ita *superjacere* f. dictum est fere eadem ratione qua *flumen trajicere* dicitur aliquis = *transire*.

*) Agitur de numero militum qui in hostium exercitibus fuerunt.

II.

Efterretninger

om

Kolding lærde Skole

i

Skoleaaret 1849—50.

I. Disciplene.

Ved indeværende Skoleaars Begyndelse var Antallet af de ældre Disciple 51, hvilket Antal forøgedes til 60, da 9 nye Disciple optoges i Skolen, nemlig: 1) Peter Arnt, 2) Ludvig Michael Valeur, 3) Børge Pontoppidan Aagaard, 4) Carl Petersen, 5) Johannes Boesen, 6) Jacob Eiler, 7) Lorenz Carl Müller, 8) Christian Warming, 9) Hans Peter Anton Lemming. I Skoleaarets Løb udgik af forskjellige Aarsager følgende 7 Disciple: P. Bang, E. Kjær, P. Petersen, J. Brandt, D. Petersen, E. Borch og J. Søffding, hvorimod fra 1. Januar d. N. optoges Peter Gottlob Jürgensen og fra 1. Martis Oluf Eggens. Skolen har derefter i dette Dieblik en Frequentis af 55 Disciple fordeelte saaledes paa Klasjerne:

VI Klasse.

1) C. Iversen (S. af afdøde Gaardeier J. i Stevst ved Haderslev). 2) S. Qvistgaard (S. af Pastor D. i Haraldsted i Sjælland). 3) L. Sabro (S. af afdøde Consistorialassessor S. i Kolding). 4) S. Ingerslev (S. af Skolens Rector). 5) C. Fredsted (S. af Proprietær F. i Hesselballe). 6) S. Møhl (S. af Kjøbmand M. i Veile). 7) E. Bøllmose (S. af Pastor B. i Hjorthund ved Ribe). 8) C. Ring (S. af Kjøbmand R. i Skive). 9) C. Kiegels (S. af Overkrigscommissair R., Huusfoged og Branddirecteur paa Als). 10) N. Bryndum (S. af Adjunct B. i Kolding).

V Klasse.

1) L. Müller (S. af Kjøbmand M. i Kolding). 2) C. Nielsen (S. af Proprietær N. paa Sorgenfri). 3) S. Wilstrup (S. af Conſtitueretraad W. i Borris ved Varde). 4) S. Eiler (S. af afdede Provst E. i Leirskov). 5) M. Jørgensen (S. af Klubvært, Borgerrepræſentant J. i Kolding). 6) G. Bryndum (Broder til Nr. 10 i IV Kl.). 7) C. Hertel (S. af Provst H. i Eltang ved Kolding). 8) L. Schwensen (S. af Procurator S. i Kolding). 9) J. Borch (S. af Cancellie-raad, Hospitalsforſtander B. i Weile. 10) Eggens (S. af Baron E. fra Sleſvig, for Tiden boſat ved Kolding).

IV Klasse.

1) P. Arnt (S. af Antskuldmægtig A. i Ringkjøbing). 2) C. Bekker (S. af Skolelærer B. i Haderslev). 3) A. Borch (S. af Stadshauptmand B. i Kolding). 4) F. Baden (S. af Landvæſenscommiſſair B. paa Kjærgaard ved Ringkjøbing). 5) L. Valeur*) (S. af Paſtor B. i Stauning ved Ringkjøbing). 6) L. Ingerslev**) (Broder til Nr. 4 i VI Kl.). 7) S. Holm (S. af Paſtor H. i Renæs ved Alsens). 8) A. Hertel (Broder til Nr. 7 i V Kl.). 9) Th. Petersen (S. af Provst P. i Smidstrup ved Kolding). 10) G. Thune (S. af Provst T. i Gaucerslund ved Weile). 11) S. Bryndum (Broder til Nr. 10 i VI og Nr. 6 i V Kl.).

III Klasse.

1) S. Ølgaard (S. af Procurator O. i Tranderup ved Ringkjøbing). 2) A. Mazanti (Pleiefen af Proprietær

*) Denne Discipel vil i Anledning af Faderens Forflyttelse ved dette Skoleaars Udgang atter forlade Skolen.

**) Denne Discipel har formædelt et meget langt og smerteligt Sygeleie ſlet ikke taget Deel i Underviisningen, og vil derfor maatte forblive endnu 1 Aar i Klaſſen.

Jngversen til Aggersbøl ved Veile). 3) C. Ehnhuus (S. af Assessor G., Toldkassere i Kolding). 4) E. Petersen (S. af Kjøbmand P. i Kolding). 5) L. Blom (S. af Skolelærer B. i Citrup i Slesvig). 6) S. Holm (Broder til Nr. 7 i IV Kl.). 7) P. Warming (S. af Agent, Kjøbmand og Borgerrepræsentant W. i Kolding). 8) J. Jngversen (S. af Proprietair J. til Aggersbøl). 9) A. Hornemann (S. af Oberinspecteur H. paa Augustenborg). 10) M. Friderichsen (S. af Kjøbmand F. i Kolding).

II Klasse.

1) M. Bryndum (Broder til Nr. 10 i VI, Nr. 6 i V, Nr. 11 i IV Kl.). 2) L. Wimmer (S. af Toldbetjent W. i Kolding). 3) C. Brandt (S. af Bagermester B. i Kolding). 4) P. Ugon (S. af Møller U. i Dalbymølle i Slesvig). 5) K. Storm (Stedson af Pastor Radoor i Gouss i Tjen).

I Klasse.

1) S. J. Lemming (S. af Capitain L., Toldkassere i Veile). 2) Jürgensen (S. af Pastor J. i Drenvad i Slesvig). 3) J. Eiler (Broder til Nr. 4 i V Kl.). 4) J. Boesfen (S. af Provst B. i Hjelstrup i Slesvig). 5) S. Borch (Broder til Nr. 3 i IV Kl.). 6) B. Aagaard (S. af Malermester A. i Kolding). 7) C. Warming (Broder til Nr. 7 i III Kl.). 8) C. Petersen (S. af Proprietair P. til Dyrehavegaard ved Kolding).

Af disse 55 Disciple ere 23 saadanne, hvis Forældre have Bopæl i Kolding; de øvrige ere udenbys.

Til Optagelse i Skolen fra næste Skoleaars Begyndelse ere hidtil anmeldte 18 Disciple.

II. Lærerpersonalet.

Under 4de November f. A. blev Adjunct J. S. Johnstrup beskikket til Overlærer.

Undervisningen har i dette Skoleaar været saaledes fordeelt paa Lærerne:

Rector, Prof. J. Ingerslev: Latin med Oldsager samt Fransk i VI Kl., Græsk i V Kl.	15	—
Overlærer Troiel: Dansk, Tydsk og Græsk i VI Kl., Latin i III Kl.	20	—
Overlærer Johnstrup: Mathematisk og Naturhistorie i VI og V Kl., Naturlære i VI Kl.	21	—
Adjunct Bryndum: Historie og Geographie i II—VI Kl.	20	—
Adjunct Jürgensen: Hebraisk i VI Kl., Historie og Geographie i I Kl., Regning i I og II Kl.	18	—
Adjunct Wittrup: Religion i I—VI Kl., Mathematisk i III og IV Kl.	23	—
Adjunct Müller: Dansk i I—III Kl., Tydsk i I og II Kl.	23	—
Adjunct Rønne: Dansk i IV og V Kl., Tydsk i III—V Kl., Fransk i II—V Kl.	24	—
Adjunct Schmidt: Latin i IV og V Kl., Græsk i IV Kl.	24	—
Timelærer, Cand. Theol. E. Jensen: Naturhistorie i I—IV Kl., Kalligraphie i I—IV Kl., Tegning i I—III Kl.	23	—

Desuden er af Adjunct Bryndum givet Undervisning i 6 ugentlige Timer i Gymnastik*) (og Svømming), af

*) Dødsfjerne i Exercits og Hugning ere, da den ifjor antagne Politiebetjent Hartmann ved Sygdom har været nødt til at frastge sig

Aldjunct Wittrup i 5 ugentlige Timer i Sang, af Cantor Rasmussen 4 ugentlige Timer i Musik.

III. Timefordelingen.

Denne er i det Hele den samme som i de nærmest foregaaende Skoleaar. Da i sidstafvigte Skoleaar Underviisningen i Mathematik og Naturvidenskaber i de øverste Klasser havde lidt en temmelig lang Afbrydelse formodtst Aldjunct Buchs Forslyttelse (see Skoleest. for 1848—49 S. 14), og da i dette Skoleaar et nyt Uheld traf samme Fag, idet Overlærer Johnstrup blev angreben af en Typhusfeber, som i de 2 første Maaneder af Skoleaaret forhindrede ham fra at undervise paa Skolen, saa maatte hans Timer overtages af os andre Lærere, hvorefter Overlærer Johnstrup i den øvrige Deel af Skoleaaret efterhaanden har for sine Fag erholdt og besørget et Timeantal, som nogenlunde svarede til det ved hans Sygdom i hver Klasse for hans Fag tabte. Med Hensyn til, at disse Fag allerede i forrige Skoleaar vare komne noget tilbage, bleve i VI Kl. særskilte Timer tillagte de to Afdelinger ogsaa i Arithmetik, for at derved en raske Fremgang kunde muliggjøres, og i V Kl. til Mathematik anvist 1 Time mere end sædvanligen.

Underviisningstiden har derefter regelmæssigen været saaledes fordeelt paa Underviisningsfagene i de forskjellige Klasser, som nedenstaaende schematiske Oversigt viser:

dette Hørv. blevne ledede af Vagtmester Johannsen ved den her for Tiden garnisonerende Gardehusarestadron.

Klasse.	Danf.	Lyff.	Frans.	Latin.	Græff.	Hebraiff.	Religion og sydeff.	Siffere.	Geographic.	Mathemat og Algebra.	Naturhistor.	Matrere.	Kalligraphic.	Regning.	Spmmat.	Sang.	Musik.	Sum.
I.	6	6					3	3	3	4	2		4	3	2			36
II.	4	4	7				3	2	2	4	3		3	2	2			36
III.	3	2	3	11			2	2	2	3	2		2	2	2			36
IV.	2	2	2	9	6		2	2	2	4	2		1		2			36
V.	2	2	2	9	5		3	2	2	5	2				2			36
VI.	2	2	2	8	5	2b	3	2	2	4b	2	2b			2			38
Sum	19	18	16	37	16	4	16	13	13	28	13	4	10	7	6	5	4	

I de med b betegnede Timer have Kladsens 2 Afdelinger haft særskilte Timer, saa at det paa Schemaet anførte Tal, som angiver Timeantallet for hver Discipel, for Lærernes Vedkomende maa regnes dobbelt. I Kalligraphic have i dette Skoleaar I og II Kl. haft fælleds Timer.

Til den paa høire Side af dette Schema staaende Sum, som angiver Antallet af enhver Kladses samtlige Underviisningstimer, maa endnu foies: for de Disciple, som dertil have Anlæg (i indeværende Skoleaar 36) 2 Timer egentligen til Underviisning i Sang, samt for 7 Disciple hver 1 eller $\frac{1}{2}$ Time til Underviisning i Musik. Disse Timer ere ikke regnede med ved Angivelsen af Kladsernes Timeantal, fordi i den Kladsinddelingen ikke følges, og fordi ikke Alle tage Deel i samme.

IV. Underviisningen.

1. Planen for Underviisningen i sin Heelhed har været den samme som for de nærmest foregaaende Aar, kun at man ved en lidt raske Fremgang i de fleste Fag har stræbt at indhente det Meste af det, som var tabt i sidstafvigte Skoleaar ved Underviisningens Afbrydelse fermedelst Krigs-

begivenhederne; hvortil kom, at man, i Erkjendelse af Gavnligheden af, ved en tilstrækkelig raske Fremgang i de lavere Klasser at lette Byrden af det Arbejde, der maa paa-lægges i de høiere, har stræbt i et Par Aar, navnlig Geo-graphie og Bibelhistorie, at faae læst Mere, især i I Kl., end før har været paatænkt.

Det var paatænkt (Skoleest. for 1848—4 S. 18) at levere i Aar en fuldstændig og nogenlunde detailleret Plan for Underviisningen i denne Skole, navnlig Planen for Under-viisningen i Dansk. Da imidlertid den nu bestemte ikke uvæsentlige Forandring i Skolens Organisation, ved hvilken VI Kl. bliver eetaarig og VII Kl. toaarig (see nedenfor), vil medføre nogen Forandring i Underviisningens Fordeling og Anordning, og da denne giver Anledning til en fornøjet Over-veielse af Planen samt nødvendigen maa fremkalde nogen Modification i samme, saa vil det det være rigtigst at ud-sætte Meddelelsen deraf til næste Skoleesterretninger.

2. Af almindelige Bestemmelser for Underviisningen skal jeg kun nævne disse:

Da ved Sprogunderviisningen Læsningen af et saa stort Omfang som muligt er et Hovedmiddel til at bringe Di-sciplene tilstrækkelig Ordkundskab og overhovedet Færdighed i selvstændigen at bevæge sig i Sproget, anfaae man det rigtigst, ikke at udstrække Repetitionen af det Læste videre, end Hensyn til den ligesaa vigtige Sikkerhed i Kundskab og faste Besiddelse af et vist Stof krævede, og derimod benytte den ved nogen Indskrænkning af Repetitionen vundne Tid til en fremdeles fremadskridende Læsning og derved formcentligen forøget Bekjendtskab med Sproget. Ifølge et hertil sigtende Forslag af mig, hvormed alle Lærerne vare enige, vedtog man som fremtidig Regel, at af de læste Afsnit af Forfattere eller Læsebøger ikkun det, der læses i Skoleaarets 2den Halv-

deel, imod Slutningen af samme repeteres og derefter opgives som Examenstjenstand ved Hovedexamen, forsaavidt nemlig som det Læste ikke, engang i Tiden, skal opgives til Afgangsexamen. Thi i dette Tilfælde repeteres det og opgives som Examenstjenstand ved Hovedexamen, hvorimod af det Øvrige det i 1ste Halvaar Læste ikkun repeteres og opgives til Halvaarsexamen, men derefter bortfalder. Denne Foranstaltning vil efter den opstillede Grundsatning komme til at gaae Læsebøgerne i Tydsk og Fransk*) i alle Klasser, i Latin i III og IV Kl., i Græsk det der i Begyndelsen af Skoleaaret i V Kl. læses af Bergs Græske Læsebog. Derimod finder dette ikke Anvendelse paa det Øvrige, der læses statarisk i de gamle Sprog, ligesom heller ikke i nogen Klasse paa den øvrige Sprogunderviisning (Grammatikerne) eller paa Underviisningen i Videnskabsfagene.

Til botaniske Excursioner overlodes fra April Maaned af, for V og VI Klases Vedkommende, 1 Eftermiddag maanedlig for hver Klasse saaledes, at Underviisningen standsede Kl. 3 og at Disciplene fritoges for Lectier til den følgende Formiddag (Timerne maatte da af Lærerne anvendes til saadanne extemporale Øvelser og Arbejder, som enhver Lærer fandt hensigtsmæssige): begge Dele foranstaltedes, for at Disciplene kunde anvende Tiden fra Kl. 3 indtil ud paa Aftenen til Excursionen.

V. Oversigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

I Kl. Molbechs Læsebog forfra til S. 100, i Oppermanns Grammatik de 3 første §§. Af Barfods poetiske

*) I VI Kl. er af Læsebøgerne heri ingenfinde Noget repeteret.

Læsebog ere endeel Smaadigte lærte udenad. 3 Stile ugentligen (Dictat og i sidste Halvaar Oversættelse af lettere Stykker, der vare læste i Kungs tydske Læsebog). — II Kl. har brugt samme profaiske og poetiske Læsebog som I Kl., og læst hele Oppermanns Grammatik med nogle Udvidelser, der mundtliggen tilføiedes af Læreren. Læren om Skilletegnene er successivt gjennemgaaet og indøvet. 2 Stile om Ugen. — III Kl. Zolst's profaiske og Barfods poetiske Læsebog; af den sidste ere især fædrelandshistoriske Digte lærte udenad og, saavidt muligt, mundtliggen og ofte skriftliggen omsatte af Disciplene i Prosa. 2 Stile ugentligen (Gjenfortælling af en mundtlig af Læreren fortalt Historie; Oversættelse; Omfætning af Poesie til Prosa). Af og til har baade denne og de to første Klasser havt Øvelser i mundtligt Foredrag. — IV Kl. Borgens Veiledning er gjennemgaaet og læst indtil den 23de Lektion (om Tropen). Hver anden Uge have Disciplene skrevet en Stil hjemme, indrettet efter Indholdet af det i Borgens Veiledning Læste, hver anden Uge en Oversættelse af et fremmed Sprog paa Skolen. Endeel Digte ere lærte udenad af Zolst's poetiske Læsebog. Dplæsning og mundtligt Foredrag ved Benyttelse deels af Zolst's Læsebøger, deels af andre Bøger. — V Kl. Borgens Veiledning fra den 23de Lektion indtil den 35te. Det sidste Halvaar er navnlig anvendt til at øve Disciplene i Arbeidet af en mere selvstændig Charakter. Stillemernes Fordeling har været den samme som i den foregaaende Klasse. Øvelser i Dplæsning og mundtligt Foredrag ere anstillede, dog ikke saa ofte som i den foregaaende Klasse. — VI Kl. Litteraturens Historie fra Frederik den Femtes Thronbestigelse indtil nuværende Tid er foredraget og anskueliggjort ved oplæste Prover (og Bemærkninger over disse) af de vigtigste Forfattere. Af Borgens Veiledning er det Meste af de Kapitler, som handle om Afhandling og Disposition

gjennemgaaet og udviklet. Hver Maaned ere to Afhandlinger skrevne af Disciplene, den ene hjemme, den anden (noget vidtloftigere) ved Anvendelse af samtlige en heel Dags Undervisningstimer paa Skolen*). Dste er en Disposition dertil iforveien udarbejdet af Disciplene og derefter gjennemgaaet, for Afhandlingen skreves.

Tydsf.

I Kl. Kungs mindre Tydske Læsebog forfra til S. 129; i Hjorts større Tydske Grammatik de to Conjugationer, der praktisk ere indovede ved de tilsvarende Stykker i Wolles Materialier. — II Kl. Kungs mindre Læsebog fra S. 62—158; i Grammatiken repeteret den i forrige Aar læste 1ste Conjugation og desuden læst paaany 2den Conjugation samt Substantivernes og Adjectivernes Declination tilligemed det dertil svarende Pensum i Wolles Materialier. — III Kl. Kungs og Jürs's Læsebog for Mellemklasserne S. 1—16; 28—61. I Grammatiken er Formlæren fuldendt og repeteret, det Meste to Gange; samtidigen er alt det Tilsvarende læst i Wolles Materialier, af hvilke enkelte Afsnit ere nedskrevne af Disciplene. — IV Kl. Jürs's og Kungs Læsebog for Mellemklasserne S. 159—204; curjerisk er læst fra S. 131 til 154. Hjorts Grammatik, udvalgte Afsnit af Syntaxen indtil § 832; samtidigen ere Dvelfer anstillede i mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsf, først efter Jürs's og Kungs Materialier, senere efter Bresemanns Stilovelfer. I Regelen have Disciplene hver Maaned skrevet en Stil. — V Kl. Jürs's og Kungs Læsebog for Mellemklasserne S. 218—270. Af Hjorts Grammatik er læst de i den foregaaende Klasse forbigaaede Afsnit af Syntaxen. Det Læste er samtidigen

*) See Skolefesteretninger for 1847—48 S. 42.

indevet ved mundtlig Oversættelse af Bresemanns Stiiløvelser. Ogsaa i denne Klasse er en Stiil skreven hver Maaned. — VI Kl. Af Jürs's og Kungs Deutsche Dichter er læst fra S. 140 til Enden. Deraf extemporalt S. 207—227 og S. 258—268; ligeledes extemporalt de dertil herende litterærshistoriske Notitser, samt Goethes Egmont. Sædvanlig er 1 Stiil skreven hjemme hver Uge, undertiden en paa Skolen (efter Lorenzens Stiiløvelser S. 29—44). Mundtligt er extemporalt oversat af samme Bog S. 1—72. Af Hjorts Grammatik er det Meste repeteret.

Frans.

II Kl. Borrings manuel des enfants forfra indtil Side 81. Abrahams's Grammatik, Formlæren indtil de uregelmæssige Verber, med Undtagelse af Reglerne for Ordens Kjen. Det i Grammatiken Læste er indevet ved tilsvarende udvalgte Exempler af Ingerslevs Materialier. Underviisningstimerne ere tillige stadig benyttede til Indsamling af Glosseforraad. — III Kl. Borrings manuel des enfants fra S. 81—146. Af Abrahams's Grammatik er Formlæren fuldendt og det Hele repeteret. Samme Fremgangsmaade som i den foregaaende Klasse er fulgt med Materialier og Glosser. — IV Kl. Udvalgte lettere Stykker (Side 60—68, 136—47, 330—38 af Herrmanns franz. Lesebuch. Af Abrahams's Grammatik er læst Syntaxen indtil 2det Afsnit Cap. 3, om Brugen af Coniunctiv. Det Læste er indevet ved tilsvarende Stykker af Sibberns Materialier, anden Decl. I det sidste Halvaar ere nogle Stile skrevne efter det Læste i Sibberns Materialier. — V Kl. Udvalgte Stykker (S. 77—87, 393—402, 422—28) af Herrmanns franz. Lesebuch; Syntaxen er fuldendt efter Abrahams's Grammatik, med Undtagelse af det sidste Tillæg om Ad-

verbierne og Conjunctionerne. Samme Fremgangsmaade som i den foregaaende Klasse med Sibberns Materialier. Dgsaa i denne Klasse ere enkelte Stile skrevne, men Tiden har ikke tilladt, at det er skeet ret ofte. Enkelte Uffnit af Formulæren ere repeterede. — VI Kl. I den ene ugentlige Time er læst udvalgte Stykker af Anthologie (poésies de V. Hugo, de Lamartine, de Delavigne et de Beranger) par Ch. Graeser; i Resten af Timerne er læst extemporalt i Herrmanns franz. Lesebuch. I den anden Time har den ældste Afdeling haft deels mundtlige frie Stiiløvelser (hvortil er benyttet Nolbechs Danske Læsebog), deels skriftlige Stile efter de sammenhængende Stykker i Borrings Stiiløvelser; desuden har den repeteret hele Abrahams's Syntax og indøvet den ved Borrings Stiiløvelser. Den yngre Afdeling har læst i Abrahams's Syntax § 316—336, 370—384, 194—219, 263—281 og indøvet dem ved mundtlig Overføttelse af udvalgte Exempler af Sibberns Stiiløvelser Nr. 59—65, 71—74, 15—28, 41—49. Begge Afdelinger have repeteret Formulæren.

Latin.

III Kl. Af Madvig's Latiniske Sproglaere er lært alt det Vigtigste af Formulæren, nogle udvalgte Paragrapher af Orddannelseklæren, og af Syntaxens 3 første Capitler de vigtigste Regler, som ere praktisk indøvede ved et Udvalg af tilsvarende Exempler i Trojels Samling. Foruden den anonyme lille Latiniske Læsebog for Begyndere er af Silfverbergs Latiniske Læsebog læst fra S. 3 til Midten af S. 37. (Deraf repeteret til Heelaars-Examen S. 24—37). — IV Kl. Af J. Cæsar Bell. Gall. er læst I og II Bog samt VI Bog C. 1—28. Af Madvig's Grammatik er læst Syntaxen først fra indtil § 443 (3die Uffnit C. 2) med Førbigaaelse af

flere §§ og de fleste Nummærkninger; desuden er Formlæren repeteret i mindre Lectier (i de til Læsningen af Cæsar henlagte Timer). Til Stiløvelser benyttedes i 1ste Halvaar Trojels Exempler, senere Ingerslevs Materialier 1ste Samling. — V Kl. Ciceros 4 Taler imod Catilina; af Feldhauschs Chrestomathie af Ovids Metamorph. er læst Nr. XXV, XXVI, XXVII, XXXII B. 1—220 (i Alt 817 Vers). Af Madvigs Grammatik er repeteret Formlæren og læst hele Syntaren saaledes, at Meget, som før var forbigaaet, nu blev medtaget. 2 Stile ugentligen efter Ingerslevs Materialier 1ste Samling. — VI Kl. Statarisk er læst Livius 2den og 2de Bog; Horats's Oder 2den og 3die Bog, efterat det Fornødne af Prosodien og Metriken i Madvigs Grammatik var læst. Cursorisk er læst Terents's Heautontimorumenos; extemperalt Curtius 8de Bog og nogle af Ciceros Breve. Af Boiesens Romerske Antiqviteter er læst forfra indtil om Religionsvæsenet (Side 115). Ugentligen 2 Stile (af og til en Version), ældste Afdeling efter Henrichsens Matt. (1ste Decl), yngste efter Ingerslevs (1ste Samling).

Græsk.

IV Kl. Af Langes Grammatik hele Formlæren (i flere Cursus, saaledes at efterhaanden Mere medtoges) med Forbigaaelse af Alt om det Homeriske Sprog samt hist og her enkelte Nummærkninger. Grammatiken indovedes ved Læsning af Bergs Læsebog 1ste Cursus og 2det Cursus Side 1—32 (indtil Fablerne), saaledes at af de Græske Exempler læstes omtrent Halvdelen, af de Danske kun nogle enkelte. Af de afvigende Verber ere i Grammatiken ikkun de i de læste Exempler forekommende medtagne. — V Kl. Efterat i Begyndelsen af Skoleaaret den tilbagestaaende (første) Deel af Bergs Græske Læsebog 2det Cursus var læst og i Forbindelse dermed

de ikke for læste Dele af Grammatikken, navnlig den de fleste afvigende Verber, vare gjenneengaaede, kun med Forbigaaelse af „det Homeriske Sprog“, læstes Xenophons Anabasis 1ste og 6te Bog. Derefter læstes i 2det Halvaar Homers Odysse. 2den og 6te Sang, efterat det Meste om det Homeriske Sprog først var gjenneengaaet i Grammatikken. — VI Kl. Statariet er læst og repeteret af Homers Iliade 10de og 12te Sang, af Herodot 9de Bog. Øverste Partie har desuden læst og repeteret Iliadens 11te Sang. Uden Repetition er læst 2den Bog af Xenophons Memorabilia, og mere cursorisk 11te og 21de Sang af Odysse. Mythologien er lært og repeteret i et Udvalg af Morriks Mythologie, oversat af Chr. Winther; Afbildninger i Billedværker af Skolens Bibliothek ere foreviste og forklarede. Af Madvigs Græske Syntax ere de vigtigste Regler lærte af 2det Alfuits to første Capitler.

Hebraisk.

VI Kl. Ældste Afd.: Genesis c. 13—45; repeteret Lindbergs Grammatik. Ungste Afd.: Lindbergs Grammatik indtil Syntaxen; Genesis c. 1—11.

Religion.

I Kl. Daugaards og Stokholms Bibelhistorie, forfra til Lidelseshistorien. Desuden have Disciplene læst 1ste og 3die Part af Luthers lille Catechismus samt 20 Psalmer af den evangeliske Psalmebog og af Fengers Festsalmer. — II Kl. Balles Lærebog: 1ste og 6te Kap. Daugaards og Stokholms Bibelhistorie: Det nye Testamente Side 97—175. Desuden have Disciplene læst de 3 første Parter af Luthers lille Catechismus samt 16 Psalmer af Psalmebogen og af Fengers Festsalmer. — III Kl. Balles Lærebog: 2det, 3die og 4de Kap. Kalkars Bibelhistorie: det Nye Testa-

mentes Historie til Apostelhistorien (Side 311—430), de 3 Troens Artikler af Luthers lille Catechismus samt udvalgte Psalmer af Hjorts og Fengers Samlinger. — IV Kl. Valles Lærebog: 4de, 5te, 7de og 8de Kap.; af Kalkars Bibelhistorie det Nye Testaments Historie fra Jesu sidste Ophold i Jerusalem til Enden (S. 393 til Enden), og af det gamle Testaments Historie fra Skabelsen til Lovgivningen (S. 1—70). Desuden er hele Luthers lille Catechismus læst af Disciplene. — V Kl. Fogtmanns Lærebog: fra Indledningen til Læren om Gud (§ 1—10) og hele Pligt-læren (§ 59—98). Kalkars Bibelhistorie: Af det gamle Testaments Historie fra Lovgivningen til Exilet (S. 70—246) og af det Nye Testamente hele Apostelhistorien (S. 430 til Enden). — VI Kl. Fogtmanns Lærebog fra 3die Kap. til Enden. Kalkars Bibelhistorie: Indledningen til det gamle og nye Testaments Skrifter og Apostelhistorien til Enden. Af det nye Testamente er i Grundproget læst Johannes Evangelium, af hvilket det nederste Partie har læst fra 11 Kap. til Enden, det øverste Partie hele Evangeliet.

Historie.

I Kl. Ingerslevs fragmentariske Historie forfra indtil Middelalderen. — II Kl. Ingerslevs fragmentariske Historie fra Middelalderen indtil den nyeste Tid. — III Kl. Allens Danmarks Historie, med Forbigaaelse af Meget, især hvad de indre Forhold angaaer. — IV Kl. Den gamle Historie efter Estrup forfra indtil S. 103 (Sullas Død). — V Kl. Estrups Verdenshistorie fra S. 120 til S. 263. — VI Kl. Middelalderens og den nyere Tids Historie indtil den Franske Revolution, efter Estrup; Allens Danmarks Historie forfra til Aar 1660, saaledes at Alt læstes (dog er repeteret kun til 1397).

Geographie.

I Kl. Ingerslevs mindre Geographie, saaledes at næsten Alt læstes med. — II Kl. Ingerslevs mindre Geographie, saaledes at Alt læstes med. — III Kl. Ingerslevs større Geographie fra Norge indtil Storbritannien og Irland. I denne og de to følgende Klasser forbigaaes i Regelen Alt med den mindre Skrift. — IV Kl. Samme Lærebog: fra Nederlandene noget ind i Asien (Turkestan), dog med Undtagelse af det brittiske Rige. — V Kl. Samme Lærebog: Asien (fra Arabien), Africa, America og Australien. — VI Kl. Samme Lærebog: Tyrkiet, Asien, Afrika, America og Australien; i Regelen læstes Alt. I den gamle Geographie efter Kønigsfeldt Asien.

Practisk Regning.

I Kl. Klassens nederste Disciple regne de fire Species i Prof; de øvrige regne Regula de Tri, Renten- og Rabat-Regning. — II Kl. De fleste Disciple have regnet Renten-, Procent-, Rabat- og Selskabs-Regning; een Discipel Regula de Tri i Prof. I begge Klasser øves Disciplene tillige i Hovedregning. — III Kl. Selskabs-, Renten- og Handelsregning.

Arithmetik.

III Kl. Steens elementære Arithmetik fra § 1—39 (om Prof). — IV Kl. Samme Bog fra § 39 til Anhang. — V Kl. Fallesens Arithmetik 4de, 5te og 10de Kapitel (Bogstavstørrelser's Multiplication og Division, Læren om Potents og Rod). — VI Kl. B. Samme Bog 6te, 7de, 9—11te Kapitel. — VI Kl. A. Samme Bog 6te, 8de, 11te og 12te Kapitel, Logarithmer, samt repeteret 9de og 10de Kapitel.

Geometric.

IV Kl. Mundts Geometric forfra indtil 3die Kapitel § III. — V Kl. Samme Bog forfra indtil 2det Afsnits 2det Kapitel (Nr. 343). — VI Kl. B. Oppermanns Geometric Nr. 233—248, 257—303, 307—328, 339—369, 413—449. — VI Kl. A. Samme Bog Nr. 469—479, 486—506; repeteret det Dvige af 2den Bog og læst Ramus's Plantrigonometric.

Naturlære.

VI Kl. B. Ørstedes mechanicke Physik: de faste, flydende og luftformige Legemers Ligevægt, forfra indtil § 173. — VI Kl. A. Samme Bog § 136—196; Silfverbergs chemiske Physik, Læren om Varme, Magnetisme og Electricitet, samt Meteorologien.

Naturhistorie.

I Kl. Strøms naturhistoriske Læsebog: Pattedyr og Fugle. — II Kl. Bramsen og Dreiers Lærebog i Zoologie og Botanik: Pattedyr og Fugle, samt det Tilsvarende efter Strøms naturhistoriske Læsebog. — III Kl. Bramsen og Dreiers Lærebog i Zoologie og Botanik: Fuglene samt det Tilsvarende efter Strøm; desuden Skelettet og Menneskets Naturhistorie. — IV Kl. Bramsen og Dreiers Lærebog: Leddyrene, samt Planterigets Naturhistorie § 1—14 og det Linneiske System. — V Kl. Bramsen og Dreiers Lærebog: Bløddyrene; af Botaniken fra § 1—14, Linneiske System og Blodspirerne. — VI Kl. Bramsen og Dreiers Lærebog: repeteret Krybdyr, Fiske og Leddyr, samt Botaniken med Undtagelse af Spidsspirerne.

VI. Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger.

A. Skolens Bibliothek

har, efterat den i Efterretningerne for sidste Skoleaar meddeelte Fortegnelse var sluttet, modtaget følgende Tilvæxt (de med * betegnede Skrifter ere sendte fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, de med + betegnede ere kjøbte paa Bogauktioner eller underhaanden):

1. Theologic og orientalsk Litteratur.

Martensen: Dogmatiske Oplysninger. Kbhvn. 1850.

2. Græsk og Latinsk Philologie med Hjælpevidenskaber.

Pauly: Real-Encyclopädie d. class. Alterthumswissenschaft, 109—120 Lieferung.

Græke: Handbuch der allgemeine Literaturgeschichte. Leipzig 1849. 4 Bds 3 Hefte.

Becker: Handbuch d. Röm. Alterthümer. Leipzig 1849. 2 Th. 3 Abth.

Tregder: Kort Udsigt over den græske Kunsts Historie. Aalborg 1846. 3 Exemplarer.

Drumann: Geschichte Roms. Königsberg 1834. 1 und 2 Theil. (Paany anstaaft).

Wunder: Sophoclis Tragoediae, vol. II. 1—3. Gothæ 1847.

Schneider: Commentarii de bellis C. J. Cæsaris. Pars II. fasc. 1. Halis 1849.

Crusius: Livii historiae. 1. 2. Hannover 1846.

Ritschel: Plauti Comoediae. Bonnæ 1849. Tom. I. p. 1—III.

Bonnell: Ciceronis de officiis libri III. Berlin 1848.

Stephani Thesaurus linguæ Græcæ, vol. VII. fasc. 4.

Lucians Timon etc., von Eysell und Weismann. Cassel 1848. 1 u. 2 S.

Historie.

Thiers: Consulats og Keiserdømmets Historie. 75—84 Hefte.

Zammerich: Danmark under de nordiske Rigers Forening 1375—1523. 1 Bind. Kjøbenhavn 1849.

- Gjesfing**: Struensee og Guldberg; historisk Stilsbring. Kbhvn. 1849.
 — Kong Frederik den Sjettes Regjeringshistorie, 1 B. 1—5 S. Kbhvn. 1849.
- Slaget ved Fredericia** den 6 Juli 1849 af en dansk Officer. Med et Kaart over Terrainet. Kbhvn. 1849.
- Seramb**: Kort Udsigt over det Romerske Keiserdømmes Tid fra Aar 50 a. Ch. til 476 p. Ch. Kbhvn. 1842. 4 Exemplarer.
- Lembcke**: Oversigt over Europas Folketammer. Kbhvn. 1845.
- Wegener**: Om Landskøjsheden over det gamle Rendsborg paa Eiderøen. Kbhvn. 1849.
- Thorup**: Historiske Efterretninger om Ribe Cathedralskole. Ribe 1846.
- Ørsted**: For den danske Stats Opretholdelse i dens Heelhed.
- † **Ledtraad** til Nordisk Oldkyndighed. Kbhvn. 1850.

4. Geographie, Topographie, Statistif.

- Statistif** Tabelværk, 5te og 10de Hefte. Kbhvn. 1843 og 1846. (Fra Finantsministeriet paany sendt).
- * **Tabeller** over Kongeriget Danmarks Kjøbsaad-Konsumtion m. m. 1847 og 1848. Kbhvn. 1848 og 1849.
- Bergsøe**: Den danske Stats Statistif. Kbhvn. 1847. 1—3 Deel. (Paany anskaffet).
- Vaggesen**: Den danske Stat. Kbhvn. 1840. (Paany anskaffet).
- Mansas** Kort over Danmark Nr. 1—15. (Paany anskaffede).
- Wang**: Forslag til Landboreformer, forelagte Landbocommissionen. Kbhvn. 1850.
- Steen Bille**: Beretning om Corvetten Galatheas Reise omkring Jorden 1845—1847. Kbhvn. 1850. 2 Dele.
- Ufert**: Geographie d. Griechen und Römer. Weimar 1836. 3ter Theil.
- † **Petersen**: Gammelnordisk Geographie. 1ste Deel. Kbhvn. 1834.

5. Nyere Sprog og Litteraturer.

- Petersen**: Nordisk Mythologie. Kbhvn. 1849. 3—6 Hefte.
- Théâtre français** par *Schultz*, IX, 1—12, X, 1—10, XI, 1—2. Bielefeld 1846.
- Orelli**: Altfranzösiske Grammatif. Zürich 1848.
 — Französiske Chrestomathie. Zürich 1848. 2ter Theil.
- Comédies et proverbes dramatiques** von Schnabel. Leipzig 1848.
- Gruppe**: Der deutsche Dichterwald. Berlin 1849. 1—3 Theil.
- * **Ærskov**: Almindelig Forfatter-Lexicon. Cit.—Thaarup.

- † **Kast**: Veiledning til det Jølandste Sprog. Kbhvn. 1811.
 † **Kast**: Undersøggelse om det Jølandste Sprogs Oprindelse. Kbhvn. 1818.
 † **N. Petersen**: Om Ordannelsestæren. Odense 1826.

6. Philosophie, Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen.

Ritter: Geschichte der Philosophie. Vllter B. Hamburg 1844.

7. Lovkyndighed og Lovgivning.

- * Bekjendtgjørelse om Ophør af Brugen af det latinske Sprog ved theologisk Embedsexamen. Kbhvn. 1849.
 * Bekjendtgjørelse om Ophævelsen af examen artium ved Kjøbenhavns Universitet. 4 Exemplarer.
 * Bekjendtgjørelse angaaende en Underviisningsplan og Examensbestemmelser for de lærde Skoler i Danmark. 4 Exemplarer.
 * Bekjendtgjørelse angaaende en Forandring i Bestemmelserne om Antallet af Gripladser o. s. v. i de lærde Skoler.
 * Bekjendtgjørelse om den practiske Underviisning i Jødselsvidenskaben ved Jødselsstiftelsen. Kbhvn. 1849.

8. Mathematik, Naturvidenskab.

- Kjærbølling**: Kongeriget Danmarks Jule- i Afbildinger. Kbhvn. 1849.
5te og 6te Hefte.
Mädler: Wunderbau d. Weltalls nebst einem Atlas; popul. Astronomie.
Berlin 1849. 6—8 Lieferung.
S. Ch. Ørsted: Anden i Naturen. Kbhvn. 1850.
Alex. v. Humboldt, Kosmos, Udkast til en physisk Verdensbeskrivelse,
oversat af C. Schumacher. Kbhvn. 1849. Tre Bind 6te og 7de Hefte.
 Die Fortschritte der Physik im Jahre 1847. Berlin 1849.
Burmeister: Geschichte der Schöpfung. Leipzig 1848. (Maany an-
skaffet).
Vaumann: Lehrbuch d. Geognosie. 1 B. 1—3 Abth. Leipzig 1849—50.
 † **Doppe**: Geschichte der Mathematik. Tübingen 1828.
 † **Magnus**: Aufgaben und Lehrsätze aus der analytischen Geometrie.
1—4 Th. Berlin 1833.
 † **Pouillet**: Lehrbuch der Experimentalphysik und der Meteorologie.
1839.

9. Tidsskrifter, Efterretninger om lærde Selskaber, videnskabelige Indretninger, Examina, Forelæsninger o. M.

Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 56 B. 2-4 S., 57 B. 1-4 S., 58 B. 1-3 S., 15 Supplem. 2-4 S.

Molbed: Nyt historisk Tidsskrift. Kbhv. 1849-50. 3 B. 1 og 2 S.

* *Oversigt over Videnskaberens Selskabs Forhandlinger i 1849, Nr. 5 og 8, af Ørsted.*

* *Samme for 1850, Nr. 1-3.*

* *Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet for 1850; id. lib. latine.*

Petit og Thornam: Tidsskrift for populær Naturvidenskab. Kbhv. 1849. 1-3 Hefte.

Krøyer: Naturhistorisk Tidsskrift. Kbhv. 1837. 1 B. 5 S.

Tidsskrift for Litteratur og Kritik. Kbhv. 1841. 3 Aarg. 3 og 12 S.

Maanedsskrift for Litteratur. 10 Aarg. 10 S.

Orion. Maanedsskrift af Becker. 1 B. 2 S.

} tidligere bef.

* *Characteerlister over examen artium og examen artium extraordinarium i 1849.*

10. Disputatser.

* *L. Brandes:* De Ophthalmia Rheumatico-Gonorrhoeica. Hauniæ 1850.

11. Programmer og andre Veiligheds skrifter.

* *Sibbern:* Betragtninger over Stat og Kirke. Indbydelseskrift til Universitetets Fests i Anledning af Kongens Fødselsdag 1849.

* *J. L. Ussing:* De Parthenone eiusque partibus disputatio. Program ved Rectoratet 1849.

* *Mynster:* Delineatio status orbis gentilis tempore denunciati Evangelii Christi. Inaugurat. viri Reverend. *Daugaard.* 1850.

* *Metropolitanskolen:* Prove af en tydsk Ordfoiningslære, af Adjunct *Solbed.*

* *Borgerdydskolen i Kjøbenhavn:* Skoleefterretninger af *Nimestad.*

* *Borgerdydskolen paa Christianshavn:* Bidrag til vor Skoles Statistik fra August 1831 til Juli 1848, af *Svenningsen.*

* *v. Westens Institut:* Skoleefterretninger af *Bohr.*

* *Sorø Skole:* Om visse karakteristiske Udtryk og Betegnelser hos Aristoteles, af Dr. *Bojesen.*

* *Frederiksborg Skole:* Lærebog i den evangelisk-kristelige Religion, af Adjunct *L. de Richelieu.* 1ste Hefte.

- * **Koeskilde Skole:** Biographiske Efterretninger om de Candidater, der have underkafstet sig philologisk Embedsexamen, ved Overlærer Sundrup; samt Grundfætninger for Underviisningen i de lærde Skoler, af Etatsraad Bloch.
- * **Slagelse Skole:** Brudstykker af en mathematisk Lærebog, af Adj. Fischer.
- * **Rønne Skole:** Efterretninger om Skolen i 1848—49, af Rector Whitte.
- * **Nykjøbing Skole:** Om det oldnordiske Sprogs Overensstemmelse med det græske og latinske i Ordforningen, af Mag. Lund.
- * **Odense Skole:** Et Nygræst Digt om Mainotterne, af Professor Genrichsen.
- * **Kolding Skole:** Skoleefterretninger af Professor Ingerslev.
- * **Ribe Skole:** Plan for Underviisningen i Skolen.
- * **Sorsens Skole:** Realecatalog over Sorsens lærde Skoles Bibliothek.
- * **Narhuus Skole:** Skoleefterretninger af Rector Blache.
- * **Narhuus Realskole:** Skoleefterretninger af Rector Nielsen.
- * **Kanders Skole:** Skoleefterretninger, af Dr. Thortsen.
- * **Nalborg Skole:** Skoleefterretninger, af Mag. Tregder.
- * **Keisavig Skole:** Ritgjördir tilheyranði Snorraeddu og Háttalykill Rügenvalds jarls.
- * Desuden har Skolen modtaget 125 Programmer for 1847, og 120 for 1848 fra Kongeriget Preussen.

B. Disciplenes Morstabsbibliothek.

- Gerson: Den nye Verneven, 1 B. 1—2 H., 2 B. 1 H.
- Dumont d'Urville: Materisk Reise omkring Jorden. 4 D., 5 D. 1—2 H. med Afbildn. Kbhv. 1850.
- P. P.: Grevens Feide. Kbhv. 1850.
- S. P. Solst: Den lille Hornblæser. Kbhv. 1850.
- Em. St. Hermidad: Skizzer, Eventyr og Sagn. Kbhv. 1850.
- Snorrason og Arengen: Sagaer. 1—3 Saml. Kbhv. 1849—50.
- Anna. En Fortælling for Bøllket, af Glaubrecht. 1850.
- Andersen: Illustrerede Eventyr. Kbhv. 1850.
 - D. I. Kbhv. 1836.
 - Meer end Perler og Guld.
 - Abefatten.
- C. Utlar: Livets Conflicter.
- Sauch: Thorvald Bidførle. 2 Dele.

Hoftrup: En Spurv i Tranebande.

Hammerich: Skildringer af den flædvigste Krig i 1848—49.

Hans: Tre Fortællinger for Ungdommen.

Snorrafon og Arentzen: Oldnordiske Sagn.

— — Nordiske Myther.

C. Apparater til Underviisning i Naturlære og mathematisk Geographie.

Wolfs anatomiske Hævert.

En Himmelglobus.

D. Den naturhistoriske Samling

har fra Universitetets zoologiske Museum erholdt:

Inuus cynomolgus ,
Herpestes Zebra ,
Falco albicilla ,
Trochilus petasophorus ,
Pteroglossus aracari ,
Merops Savignyi ,
Pipra galeata ,
Psittacus amazonicus ,
Pteroglossus maculirostris ,
Paganias sulcirostris ,
Ardea virescens ,
Anas clangula ;

samt en Conchyliesamling bestaaende af 190 Arter, hvoriblandt en Suite indenlandiske.

Fra Universitetets mineralogiske Museum er tilsendt en Mineraliesamling, bestaaende af:

122 Nr. oryktognostiske Mineralier.

116 Nr. geognostiske Mineralier, især med Hensyn til Danmarks geognostiske Forhold.

2 Krystalformer hørende til det sphæroedriske System.

5 Dito hørende til det rhomboedriske System.

4 Dito hørende til det pyramidale System.

4 Dito hørende til det prismatiske System.

VII. Skolebeneficier og Legater.

1. Følgende Fordeling af Skolens Beneficier blev for indværende Skoleaar bestemt af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet:

Høieste Stipendium, 50 Rbd., tillagdes Disciplen L. Sabroe, 15 Rbd. at udbetale, 35 Rbd. at oplægge.

Mellemste Stipendium, 35 Rbd., tillagdes Disciplen C. Iversen, Alt at oplægge.

Laveste Stipendium, 20 Rbd., tillagdes Disciplene A. Bryndum, G. Bryndum, C. Bekker og S. Wilstrup*), Alt at oplægge.

Fri Underviisning erholdt følgende Disciple: 1) S. Øvstgaard. 2) C. Ring. 3) S. Eiler. 4) C. Nielsen. 5) S. Baden. 6) S. Bryndum. 7) P. Warming. 8) L. Blom. 9) S. Holm. 10) M. Bryndum. 11) L. Wimmer. 12) J. Boesen. 13) P. G. Jürgensen**), samt fem extraordinære Gratister S. og L. Ingerslev.

Underviisning for nedsat Betaling erholdt: 1) E. Bøllemose. 2) C. Fredsted. 3) A. Hertel. 4) J. Brandt.

2. For Renten af det Helt-Peltste Legat for 1849, 4 Rbd. 5 Mk. 5½ Sk. (Krigsskat for 1849 fradraget fra det fulde Beløb 5 Rbd. 2 Mk.) samt Beholdningen fra 1848, som udgjorde 2 Rbd. 4 Sk., er af mig, efter Raad-

*) Ifledetfor den først indskillede P. Vang, som imidlertid var overgaaet til Horsens lærte Skole.

**) De to sidstnævnte Disciple erholdt dette Beneficium firar ved Dptagelsen i Skolen, formedelt Forældrenes Stilling (Fædrene høre til de Præster i Slesvig, der formedelt Dproret havde forladt deres Hjemstavn). P. Warming erholdt Beneficiet ligeledes nærmest paa Grund af det store Tab, hans Forældre have lidt ved Krigen.

forsel med Stedets Sognepræst, indkjøbt Bøger til Disciplen L. Sabroe for et Beleb af 2 Rbd. 5 Mk., til C. Bekker for 4 Rbd. 3 Mk. 4 Sk., i Alt 7 Rbd. 2 Mk. 4 Sk.; altsaa er til indevarende Klar en Underballance af 2 Mk. 3½ Sk.

3. Renten af det til Skolen skjenkede „Kolding Borgeres Legat“, 20 Rbd., blev efter Bestemmelsen anvendt til Indkjøb af Bøger o. s. v., der uddeeltes som Præmier for Flid og Fremgang i mundtligt Foredrag samt i Sang. Disse Præmier tildeelttes den 23de October f. A. Disciplene L. Øvstgaard, C. Bekker, M. Bryndum og S. Eiler for mundtligt Foredrag, S. Ingerslev, C. Jørgensen og S. Willstrup for Sang.

4. I Henseende til Antallet af Fripladser o. s. v. ere de ældre Forskrifter modificerede ifølge efterstaaende Bekjendtgørelse af 29de October f. A. fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet :

„Paa Ministeriets allerunderdanigste Foreskilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 18de d. M. allernaadigst at ophæve de i Forordningen af 7de Novbr. 1809 § 73 og i allerhøieste Resolution af 29de Novbr. 1816 indeholdte Bestemmelser om Antallet af Fripladser og af Pladser imod nedsat Betaling af Skolepenge i de enkelte lærde Skoler, og isteden derfor allernaadigst at fastsætte, at for Eftertiden ved Fripladseres Besættelse i samtlige lærde Skoler bliver at tage Hensyn til det ved hvert Skoleaars Begyndelse i de enkelte Skoler værende Discipeltal, saaledes at i det Høieste en Trediedeel af dette Antal kan tilstaaes fri Underviisning, dog at det derhos kan indrømmes, efter specielt Forslag fra Rector, at lade istedenfor nogle af Fripladserne indtræde et forholdsvis større Antal af Pladser med den samme Nedsættelse i Betaling, som tidligere i Henhold til nysbemeldte allerhøieste Resolution af 29de Novbr. 1816 har været forundt.

Skilket herved bekjendtgjeres til Efterretning for alle Vedkommende.

Hertil har Ministeriet i Circulairskrivelse af 24de Novbr. f. A. knyttet en Anviisning af Regler, som ved Anvendelsen af hiin kongelige Resolution blive at følge, saaledes lydende:

1. Det er Ministeriets Ønske at see den forestrevne Forandring iværksat snarest muligt, helst fuldstændig ved Bestemmelsen at Beneficiefordelingen for Skoleaaret 1859, forsaavidt ikke ved en eller anden Skole dette skulde medføre en særdeles Gaardhed, ved at fratage Disciple, der findes kvalificerede til Friplads, en saadan, som allerede har været tilstaaet. Forsaavidt endnu i indeværende Skoleaar, ved Anvendelsen af de ældre Regler, et større Antal Fripladser end det nu normerede Maximum maatte ved nogen Skole være bevilget, vil det, i Tilfælde at nogen af disse Pladser i Skoleaarets Løb bliver vacant, være at iagttage, at saadanne Pladser ikke besættes.

2. Det er en Selvfølge, at der ikke have noget Krav paa, at en Trediedeel af Disciplene skal nyde fri Undervisning, men at der ved dette Forhold ikkun er angivet den Grændse, ud over hvilken det ikke kan være tilladt at gaae ved Bevilgelsen af Fripladser, idet der ligesom hidtil bør gjøres strenge Fordringer i Henseende til Disciplenes egen Værdighed og Beviislighederne for Bedkommendes Trang til Beneficier.

3. Forsaavidt den i en Skole ved Begyndelsen af et Skoleaar værende Frequent's udgjør et Tal, der ikke er lige deleligt med 3, vil det ved Bestemmelsen af Fripladsernes Maximum være at iagttage, at et Doverskud af 2 Disciple kan give een Friplads, saaledes at til Exempel en Frequent's af 59, 60 og 61 Disciple kan give 20 Fripladser, men 58 ligesom 57 kun 19. Og her herved erindres, at ligesom Frequent'sens Formindstelse i Skoleaarets Løb selvfølgeligen ikke kan bidrage til at formindste det for samme eenigang bevilgede Antal Gratistpladser, saaledes kan dens Forøgelse i Skoleaarets Løb heller ikke medføre, at flere Fripladser for samme oprettes.

4. Naar det i den Kongelige Resolution og i Bekjendtgørelsen er udtalt, at istedenfor nogle af Fripladserne kan efter Omstændighederne indtræde et forholdsmæssigt Antal Pladser imod den samme modererede Betaling, som ved Kongelig Resolution af 29de Novbr. 1816 var fastsat for de enkelte Skoler (med Undtagelse af Rønne, ved hvilken paa Grund af Contingentets Ringhed saadan Moderation ikke kan admitteres), da er dette at forstaae saaledes, at det Tab i Skolepenge, som ved nogle af Fripladserne vilde forvoldes, kan, naar vedkommende Rector dertil maatte finde Aaledning, fordeles, i Forhold til Tabets Størrelse, ved at i Metropolitan-skolen for hver 2 Fripladser kunne indtræde indtil 5 Pladser med 20 Rbd. Moderation, og ved de andre Skoler hver enkelt af Fripladserne afløses af indtil 3 Pladser med 10 Rbd. Moderation.

5. Med Hensyn til Pengestipendier af Skolernes Stipendiefonds bemærkes, at fremdeles, som hidtil, ingen Discipel kan blive Stipendiat uden tillige at nyde fri Undervisning, og at som Folge deraf Stipendieportionernes Antal aldrig vil kunne overstige $\frac{1}{3}$ af Discipelfrequentien ved Skoleaarets Begyndelse, men at isørigt indenfor denne Grændse Forordningen af 7de Novbr. 1809 § 74 fremdeles tjener som Rettefnor ved Indstillinger om Stipendier, forsaavidt Stipendiefondens egne Resourcer tillade Saadant, om hvilke Resourcers Størrelse ved ethvert af de aarlige Beneficieforslag bør meddeles speciel Dplysning fra Rector.

VIII. Afgangsexamen.

Om den i September f. N. afholdte Afgangsexamen findes Beretning meddeelt i Skolefæretningerne for afvigte Aar Side 43—48.

Da Skolen i indværende Aar ingen VIIIde Klasse har havt, vil i Aar kun 1ste Deel af Afgangsexamen her blive afholdt.

IX. Blandede Efterretninger.

1. I de udvidede lærde Skolers Organisation er bestemt en temmelig vigtig Forandring ved den under 13de Mai f. N. udstedte Bekjendtgjørelse angaaende en Underviisningsplan og Examensbestemmelser for de lærde Skoler i Danmark, ved hvilken Forhandlingerne om Tilraadeligheden af at gjøre VI cetaarig og VII Klasse toaarig, med hvad deraf følger, have fundet deres Afgjørelse. Da denne Forordning i det Hele slutter sig til den provisoriske Anordning af 25de Juli 1845, skal jeg her indskrænke mig til en Angivelse af de væsentligste Puncter, i hvilke den afviger fra samme*), og til en Anthydning af de Modificationer i Skolens Underviisningsplan, som derved ville foranlediges.

I Fremtiden vil VI Klasse blive cetaarig, VII Klasse toaarig. Ved Udgangen af VI Klasse (altsaa fra nu af 1 Aar tidligere end hidtil) ophører Underviisningen i de 4 Fag: Tydsk, Fransk, Geographie, Naturhistorie, hvorimod det hidtil ligeledes ved Udgangen af VI Klasse staaende Fag Religion vedbliver at være Gjenstand for Underviisning ogsaa i den toaarige VII Klasse**). Imellem 1ste og 2den Deel af Afgangsexamen kommer nu til at ligge 2 Aar. Forordningerne ved Afgangsexamen ere de samme som hidtil, kun med følgende Modificationer: a) „I Tydsk aflægges en dobbelt Prove,

*) De indskrænke sig næsten ganske til den nævnte Forandring med VI og VII Klasse, med hvad deraf følger, og til Tiden for Afgangsexamen og Sommerferien.

**) Dette Fag har altsaa vundet 1 Aar i Underviisningstid, imedens de 4 førstnævnte have tabt 1 Aar. Da Forordningerne i disse 4 Fag vedblive at være i det Hele de samme, maa dette Aar søges erstattet ved en raffere Fremgang i de lavere Klasser eller ved et forøget Timeantal i V og VI Klasse. Den specielle Underviisning i Bibelhistorie afflutes i VI Klasse.

nemlig Kristelig ved en let*) tydsk Stiil og mundtelig ved Oversættelse af Steder i to ikke læste tydske Forfattere, en profaisk og en poetisk". b) „Fransk er alene Gjenstand for mundtelig Proeve, som bestaaer i Oversættelse af to Steder i franske ikke læste Forfattere***). c) Religion. „Bibelhistorie medtages ikke som særlig Examensgjenstand" (forresten som i den provisoriske Plan). d) Mathematik. Hertil er givet følgende Tillægsbestemmelse: „Den mathematiske Proeve maa indrettes saaledes, at det kan sees, hvorvidt de for dette Fag mindre Begavede, der ikke have kunnet tilegne sig de sidste og vanskeligste Afsnit af det hele Pensum, dog have opnaaet Kundskab og Sikkerhed i de øvrige Afsnit, og her de, naar dette er Tilfældet, kunne bestaae Proven, om end med en noget ringere Character". — Skoleaaret tager sin Begyndelse den 23de August og slutter med den 22de August; Sommerferien varer fra 23de Juli til den 22de August. Afgangsexamen afholdes i Løbet af den sidste Underviisningsmaaned***) eller i Tiden fra 23de Juni til 23de Juli. I Henseende til Tiden, naar de her anførte Bestemmelser skulle træde i Kraft, fastsætter Bekjendtgjørelsens § 18, at i de allerede udvidede lærde Skoler (hvortil, som bekjendt, denne Skole hører) „for de Disciple, som nu allerede ere opflyttede i VI Klasse, Underviisningen bliver at tilendebringe og Afgangsproven at afholde overeensstemmende med den provisoriske Plan af

*) I den provisoriske Plan manglede dette Ord, der forbedres, at Discipelen kunde skrive Sproget „correct". I den nye Anordning er dog ubestvist det udtrykt, som i Praxis allerede var indført.

**) Herved er Proven i at oversætte mundteligen fra Dansk til Fransk opgivet. Dette er en Tilbagegang, selv fra det hidtil ved Examen artium Præsterede, som jeg anseer for betænkkelig og unødvendig.

***) I Anordningen staaer „Maaned", men dette er ifølge en Skrivelse til mig fra Ministeriet at forstaae saaledes.

25de Juli 1845, hvorimod for dem, der ved Hovedexamen 1850 opflytted i VI Klasse, Underviisningen der beregnes paa et eetaarigt Cursus med et efterfølgende toaarigt i VII Klasse og paa en Afgangsexamen efter den her foreskrevne Form, hvis første Afdeling altsaa, for dem, der regelmæssig gjennemgaae Klasserne, vil indtræffe 1851 og anden Afdeling 1853".

Hertil har Ministeriet foiet følgende nærmere Bestemmelser:

a) Forandringen i Henseende til Tiden for Sommerferien og Afgangsexamen indtræder først i Marts 1851. b) Med Hensyn til saadanne Disciple, som nu allerede ere i VI Klasse, men som ved Udgangen af Skoleaaret 1850—51 ikke maatte blive befundne medne til Opflyttelse i VII Klasse, opflod det Spørgsmaal, hvorledes med dem skulde forholdes. Dersom de nemlig skulde forblive i VI Klasse, vilde de derved, da en eetaarig VII Klasse efter Skoleaaret 1850—51 ikke mere vil finde Sted, faae deres tilbagestaaende Skoletid forlænget med 3 Aar, istedetfor at de efter den tidligere Indretning, da VII Klasse var eetaarig, maatte antages at have kunnet afsluttede det tilbagestaaende Skolekursus i 2 Aar. Vilde man derimod uden Videre opflytte dem i VII Klasse, saa erholdt de derved, eftersom for dem den provisoriske Plan af 25de Juli 1845 skulde vedblive at gjælde, Ret til at indstille sig efter 1 Aar til Afgangsexamens 2den Deel; og det var da at befrygte, at Enkelte, om end Skolen ansaae dem umodne dertil, vilde benytte denne dem da tilkommende Ret og forsøge deres Lykke ved Examen. Det første af disse Alternativer vilde være ubilligt, det sidste skadeligt baade for Skolen og i Virkeligheden for Disciple selv. Ministeriet har derfor efter min Indstilling i Skrivelse af 19de Juni „anset det for rigtigst, at Skolen med Hensyn til de Disciple, der nu allerede ere i VI Klasse, selv ved Udgangen af Skoleaaret 1850—51 bestemmer, om de ere modne for en eetaarig

eller for en toaarig VII Klasse, og at derefter deres Ret til efter den ældre Plan at indstille sig til Afgangsexamen begrænses".

2. I Henseende til *Extratimer* og *Timebetaling* for Lærere ved de lærde Skoler er givet nærmere Bestemmelser ved følgende *Circularskrivelse* fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet af 25de Januar d. A.:

Ministeriet har allerede ved adskillige Leiligheder til enkelte af D^r.r. Rectorer yttret, at Det fandt nogen Betænkelighed ved de indkommende Indstillinger om Betaling for *Extratimer*, der gives af de lærde Skolers Lærere, og at Det navnlig ligesaa lidet som den forrige Universitetsdirection kunde ansee den Antagelse om Grænsen for det en Lærer pligtmæssig paahvilende Arbejde, hvorpaa Indstillingerne byggedes, for grundet i Sagens Natur eller nogensinde erkjendt og stadfæstet som gyldig Regel. Idet nu Ministeriet for det nu løbende Skoleaar ikke har negtet sit Samtykke til de Indstillinger af denne Art, der i det Hele stemmede med hvad der i de næstforegaaende Aar har været bevilliget, har Det dog ikke villet undlade for samtlige Skoler at udtale den For- mening om det anførte Punkt, som Det fastholder og i Fremtiden agter at lægge til Grund ved Afgjørelsen af hidhørende Sager, og derved tillige berøre et Par andre beslægtede Punkter. Ministeriet maa overhovedet erklære sig imod en saadan Opfatning af Læreren's Forhold til Skolen, hvorefter hans Forpligtelse imod denne skulde saa usigtelig kunne beregnes og være fastsat til et vist Antal *Læretimer*, at ethvert Tillæg hertil skulde begrunde et Krav paa Godtgjørelse (saaledes som det f. Ex. enkelte Steder er gjort for Tilsku med Disciplene i den Tid, de samles for første Time), og meget mere, udgaaende fra Analogien af andre Embeder, antage, at Læreren ved Ansættelsen vedtager at indvie Skolen sin Tid og Fliid i det Omfang, som i Almindelighed og i Længden uden Bænkelse kan forenes med Hensynet til hans omhyggelige Forberedelse og fortsatte Uddannelse samt til den fornødne Håndsriffthed. Idet Ministeriet nu anerkjender, at A

ugentlige Underviisningstimer med tilhørende, ikke altfor besværlige skriftlige Arbejder kunne betragtes som et hertil nogenlunde passende Middeltal, kan Det dog ikke betragte det som Maximum, men ligesom det ikke fradrages den Lærer Noget, der giver en enkelt Time mindre, saaledes maa der ogsaa, naar Skolens Lærv og rigtig Fordeling af Arbejdet kræver det, kunne sees et Par Timer til, uden at den særlige Anstrengelse kan anses for indtraadt, der begrundet en Extragodtgjørelse. Ministeriet vil derfor ikke bevilge Extrabetaling for andre Timer end dem, der overstride 26 ugentlige, og paalægger Rectorerne, ved at tildele Lærerne Timer indtil dette Tal, alene at lade sig bestemme af Hensyn til Skoleunderviisningens Bedste; kun hvor besværlige Rettelser af skriftlige Arbejder i talrige Klasser skulde komme til, kan en Undtagelse rentes gjort.

Ligesom Ministeriet fremdeles maa anbefale Varsomhed med Antallet af Extratimer, der tildeles en enkelt Lærer, især naar det ikke er saadanne lettere Gjenstande, der ellers besørjes ved Timelærere, saaledes maa Det overhøvet forlange fastholdt, at al Besørgelse af Underviisning paa denne Maade ene maa have sin Grund i Skolens Lærv, som det ved hvert Skoleaar viser sig, saa at der ikke indrømmes nogen Lærer en ligesom ved Hævd hjemlet Ret til stadig at have visse Extratimer og den derved betingede Bifortjeneste.

Hvad Betalingen for Extratimerne angaaer, tør det ved dens Fastsættelse ikke oversees, at baade Læsetimerne selv og Forberedelsen slutte sig saaledes til Læreren bestemte og faste Virksomhed ved Skolen, at der ikke kan anvendes den samme Maalestok som ved andre Timeinformationer, og at selve Forholdet til det Arbejde, hvorfor Læreren oppebærer den normerede Embedsgage, udelukker en meget nøieregnende Afmaaling af Betalingen efter Gjenstandenes Beskaffenhed o. s. v. Idet Ministeriet nu, for at undgaae en noget smaalig og for Rector besværlig Udregning og Control, ikke vil have Noget imod, at Betalingen for de faste

Læreres Extratimer, saaledes som det synes almindeligt at ønskes og endeel Steder er bevilget, istedenfor at beregnes for hver virkelig efter Rectors Attest given Time, fastsættes til et vist maanedligt Beløb (at udbetale hele Skoleaaret rundt uden Hensyn til Ferier) for hver ugentlig Time, dog saaledes, at Betalingen falder bort, naar Læreren i saa lang Tid hindres i at give Extratimerne, at Vicarieringen for ham medfører Udgift, anseer Ministeriet en Betaling af omtrent 15 Rbd. aarlig eller 1 Rbd. 24 Sk. maanedligen for een Extratime om Ugen for passende.

Ved Timelærere uden for Skolens faste Personale vil Ministeriet heller ikke have Noget-imod, at Betalingen i Almindelighed ansættes paa samme Maade til et vist maanedligt Beløb Aaret rundt for hver enkelt ugentlig Time, hvorimod Det ikke, uden hvor særdeles Omstændigheder opfordre dertil, vil bevilge en rund aarlig Sum, der let for Vedkommende faaer Udseende af en fast Gage og fremkalder derpaa byggede Fordringer.

3. Efterat der ved allerhoeieste Resolution af 31te Dec. f. A. var bleven oprettet et Bygningsdirectorat for de Staten tilhørende, under de civile Ministerier forterende Bygninger, og under Bygningsdirectoratet fem Inspectorater, er det blevet denne Skoles Forstanderskab meddeelt, at, efter det fra Bygningsdirecteuren, Conferentsraad Koch, indgivne Forslag angaaende Fordelingen af de under Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet forterende Bygninger, Kolding lærde Skoles Bygninger ere henlagte under det 5te Inspectorat (for Sylland), hvilket for Tiden er henlagt under Bygningsinspecteur Bindesbøll. Ifølge den Bygningsinspecteuren meddeelte Instrux vil han have at sætte sig i Forbindelse med Skolens Forstanderskab i Henseende til Udkastelsen af en Plan for de Bygningsarbejder, som i ethvert Aar blive at udføre, hvilken Plan da igjennem Bygningsdirecteuren bliver at forelægge Ministeriet til Approbation, hvorefter Inspecteuren foranstalter Arbejderne udførte.

4. Skolen har i Aaret 1849 havt følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægt.

Renter af Skolens rentebærende Formue	50 Rbd. 86 St.
Jordebogsafgifter i Korn og Penge . . .	1858 — 27 —
Af Kolding Kirke	11 — 32 —
Skolecontingenter i Alt	1218 — 32* —
Promotionscontingenter	54 — " —
Af Consumtionskassen i Kolding	24 — " —
Beholdning fra foregaaende Aar	1528 — 76 —
Tilskud fra den almindelige Skolefond . .	10000 — " —
Summa	14745 Rbd. 61 St.

Udgift.

Faste Løger, Tillæg og Gratificationer	8,682 Rbd. 87 St.
For Timeundervisning og overskydende Antal Timer	782 — " —
Pensioner og Understøttelser	2016 — 69 —
Tilskud til Bibliotheket og de videnskabelige Apparater	550 — 82 —
Bygninger og Inventarium	498 — 84 —
Brændsels- og Belysningsforudenheder .	298 — 49 —
Skatter og Afgifter (deri indbefattet Krigs- skatten)	700 — 39 —
Regnskabsforingen	230 — 8 —
Forforskjellige tilfældige og løbende Udgifter (Skoleopvartning; Reengjørelse; Porto samt Protocoller, Skrivematerialier og Afskrivning; Programmer og Skole- heftideligheder)	413 — 80 —
Extraordinære Udgifter	283 — 24 —
Summa	14457 Rbd. 47 St.

*) Formindskelsen af denne Indtægt (for 1848 udgjorde den 1437 Rbd. 88 St.) hidrører fra, at for April Kvartal f. A. de to Trediedele af Skolepengene bleve eftergivne, fordi Undervisningen i den stærke Deel af Kvartalet havde været standset.

Den offentlige Examen i Rolding lærde Skole i Aaret 1850

foretages i følgende Orden. *)

(Den 22de og 23de Juli skriftlige Prøver.)

Torsdag den 25de Juli.

A.	B.	C.
8-10. VI Kl. Græff.	8-9½. VI Kl. Naturhistorie.	9½-11. V Kl. Historie og Geographie.
10-12. III Kl. Religion.	10-12. V Kl. Franff.	2-3. II Kl. Danff.
3-5. IV Kl. Latin.	2½-4. III Kl. Mathe- matik.	2-4. I Kl. Historie og Geographie.
	4-6. VI Kl. Naturlære.	
	5-7. Gymnastik.	

Fredagen den 26de Juli.

8-10. VI Kl. Latin.	8-10½. IV Kl. Historie og Geographie.	8-10½. VI Kl. Religion.
10-12. V Kl. Latin.	10½-11½. I Kl. Naturhistorie.	11-12. II Kl. Religion.
2-3. II Kl. Historie og Geographie.	2½-3½. II Kl. Franff.	3½-5½. III Kl. Lybff.
3½-5½. III Kl. Historie og Geographie.	4-6½. VI Kl. Mathe- matik.	
	6-7. Musik og Sang.	

Lørdag den 27de Juli.

8-9½. I Kl. Religion.	8-10. VI Kl. Franff.	8-10. IV Kl. Naturhistorie.
10-12. V Kl. Mathe- matik.	10½-12½. IV Kl. Lybff.	2-3. II Kl. Lybff.
3-5. VI Kl. Lybff.	2-4. III Kl. Naturhistorie.	3-4½. VI Kl. Hebraiff.
5-7. V Kl. Græff.	5-7. IV Kl. Mathe- matik.	

Mandagen den 29de Juli.

8-10. V Kl. Lybff.	8-9½. V Kl. Naturhistorie.	8-10. IV Kl. Religion.
10-12. IV Kl. Græff.	10-12. V Kl. Religion.	9½-10½. II Kl. Naturhistorie.
5-7. III Kl. Latin.	3-5. I Kl. Danff.	3-5. III Kl. Franff.

Tirsdagen den 30te Juli.

8-10½. VI Kl. Historie og Geographie.	8-10½. IV Kl. Franff.	
10½-12. I Kl. Lybff.		

*) A. betegner V Klasse, B. II Klasse, C. I Klasse Læseværkse.

Onsdagen den 31te Juli, Formiddag Kl. 10, foretages Translocationen.

Proven over de til Optagelse i Skolen anmeldte nye Disciple foretages Fredagen den 30te August fra Kl. 8 Formiddag. Underviisningen for det nye Skoleaar begynder Mandagen den 2den September.

Til at overvære den mundtlige Examen samt Translocationshoitideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Bærger, samt Enhver, der interesserer sig for Skolen og for Underviisning overhovedet.

Kolbing lærde Skole, den 10de Juli 1850.

C. F. Ingerslev.

